

KMETOVALEC.

Ilustrovan gospodarski list.

Uradno glasilo

c. kr. kmetijske družbe  vojvodine kranjske.

Urejuje Gustav Pire, družbeni tajnik.

„Kmetovalec“ izhaja 15. in zadnji dan v mesecu ter stoji 2 gld., za gg. učitelje in ljudske knjižnice pa le 1 gld. na leto. — Udje c. kr. kmetijske družbe kranjske dobivajo list brezplačno.

Inserati (oznanila) se zaračunajo po nastopni ceni: Inserat na celi strani 16 gld., na $\frac{1}{2}$ strani 8 gld., na $\frac{1}{4}$ strani 5 gld. in na $\frac{1}{8}$ strani 3 gld. Pri večjih naročilih velik rabat. Družabnikom izdatno ceneje.

Vsa pisma, naročila in reklamacije je pošiljati c. kr. kmetijski družbi v Ljubljani, v Salendrovih ulicah šte. 3.

Št. 17. V Ljubljani, 15. septembra 1898. Leto XV.

Obseg: † Nj. Vel. presvetla cesarica Elizabeta. — Topilnik za med in vosek. — Vednostna utemeljitev streljanja proti toči. — Pravila kmetijsko-kemijskega preskušališča. — Cenik kmetijsko-kemijskega preskušališča. — Rszne reči. — Vprašanja in odgovori. — Gospodarske novice. — Uradne vesti c. kr. kmetijske družbe kranjske. — Listnica uredništva. — Tržne cene. — Inserati.



Nj. Vel. presvetla cesarica Elizabeta

je umrla 10. t. m. v Genevi kot žrtev zločinske roke. Vsa srca zvestih avstrijskih podanikov tugujejo nad krsto visoke vladarice, ki je bila v življenju uzor popolne žene in najmočnejša opora preljubljenemu vladarju na dolgi trnjevi poti njegovega petdesetletnega vladanja.

Misli vseh slojev udanih avstrijskih podanikov so pa v teh žalostnih trenutkih pri ljubljennem vladarju, kteremu je trda usoda naklonila toliko bolesti. Ne bolezen, temveč kruta roka mu je vzela ljubljenebata brata, edinega sina, in slednjič čez vse ljubljeno soprogo. Na strani svoje ljubljene soproge je hotel praznovati dični naš vladar petdesetletnico svojega blagonosnega vladanja ter sprejeti zahvalo svojih udanih narodov za polstoletno požrtvovalno delovanje. In sedaj! Okoli slavnostnih priprav se vijejo črne zastave in nameravano slavlje se je spremenilo v tugovanje.

Z začudeno ljubeznijo pa gledamo na svojega ljubljenebata vladarja, ki je tudi v teh najžalostnejših trenutkih svojega življenja celemu svetu vzor požrtvovalnosti in dušne vrline. Bodi mu tolažba, da vsi národi širne Avstrije z njim čutijo veliko bolest in da bode spomin na dično cesarico, na mater narodom, vedno tlel v srcu udanega ljudstva.



Topilnik za med in vosek.

Idelovalca čebelarских priprav Kolb in Greber v Lorhu na Virtemberskem*) sta že dolgo časa skušala narediti pripravo, v kateri bi se razven praznega satja lahko topilo tudi polno. Nista štedila niti s časom, niti z denarjem in s trudom, dokler se jima ni posrečilo narediti tako pripravo, ki zadošča vsem zahtevam. Topilnik za med in vosek, katerega kažeta podobi 56. in 57., je tako sestavljen, da opravlja dvojno delo, pa vendar vsako zase ter sta prav za prav dve pripravi sestavljeni v eno. Topilnik stane 10 nemških mark (približno 6 gld. našega denarja) ter se toplo priporoča, ker so čebelarji že pripoznali njegovo rabnost.

O topilniku pravi gori omenjena tvrdka:

Z našim vnovič zboljšanim, popolnoma samodelujočim ter dvojno delo opravljajočim topilnikom za med in vosek se opravljajo opravila z naslednjim uspehom:

1.) Topilnik raztopi prazno, pa tudi polno satovje. Ker na tvarino vedno deluje par, ni mogoče, da bi se prismodila.

2.) Vosek in med se vedno sama odtekata, dočim je iz drugih priprav, ktere vendar tako hvalijo, treba vosek posnemati z žlico.

3.) Naša priprava deluje popolnoma sama, brez pomoči in zelo hitro, brez pritiska ali stiskanja, ter se z njo lahko dela med kuho, tako da zanj ni treba posebej kuriti, in se tako prihrani kurivo.

4.) Vosek izteka popolnoma čist.

5.) Med ohrani svojo finost ter ne izgubi nič barve, leska in duha.

6.) Vsa nesnaga ostane v topilniku; zato na ta način dobljeni med ni nič slabši kakor med, ki se iz satja izloči s sredobežnim strojem.

7.) Izpraznjeno satje se ravno tako raztopi in vosek, ki se na ta način dobi, je popolnoma čist.

8.) V tej pripravi se lahko raztopi vsak košček satju, vsi ostanki in odrezki satja, ktero pripravimo za izmetalnik (centrifugo), splah vsi kosci, naj bodo prazni ali polni, kar se z drugimi pripravami nikakor ne da zvršiti.

9.) Pri naši pripravi se prihrani mnogo kuriva, voska se pa mnogo več dobi, ker se ga nikamor nič ne prime.

10.) Nevarnosti, da bi med kuhanjem vosek prekipel ali pri iztiskanju brizgal na vse kraje, kar se pri navadnem ravnanju rado zgodi, pri našem topilniku ni.

11.) Tudi pacanja in mazanja ni pri našem topilniku, tako da človek z njim lahko cel dan dela v pražnji obleki, pa je prav nič ne onesnaži.

12.) Topilnik je redkokdaj treba popraviti, in še tedaj se to zgodi brez velikih stroškov.



Podoba 56.

Vednostna utemeljitev streljanja proti toči.

Letos so tudi pri nas streljali proti toči, in sicer, kakor svedočijo poročila, z dobrim, recimo z zelo dobrim uspehom. Predržno pa bi bilo uže danes izreči končno sodbo o streljanju proti toči, ker imamo še premalo izkušenj in nam je torej v tem pogledu še mnogo storiti. Dosedanji uspehi naj nam bodo v vzpodbudo, da poskuse nadaljujemo v večji meri ter primerno prirejene; zlasti naj občine osnujejo kolikor možno na gosto strelišča in posamezni posestniki naj tudi sami k temu pripomorejo in naj ne zahtevajo pokritja vseh stroškov iz javnih zakladov. Gotovo je, da se bode v ta namen nekaj storilo tudi iz javnih zakladov, in naš deželni zbor, kateri je v podpiranju kmetijstva vse hvale vreden, vršil bode gotovo svojo dolžnost. Ker pa nam je znano, da so ljudje, kateri ne verujejo v uspeh streljanja pri odvrnitvi toče in je celo smešijo kot babjeverstvo, zato smo si namenili priobčiti razpravo profesorja dr. G. Kreuznerja, v kateri ta učenjak na podstavi vede tolmači, zakaj more biti streljanje uspešno. Njegova razprava slove:

Dokler se bo na svetu kmetovalo, imeli bodo skrb za vreme vsi, kateri iz zemlje kaj pridelujejo. Ni torej čudo, če je prerokovanje vremena silno važna reč, kateri posvečujejo vse svoje delo stotine izšolanih vremenoslovcev, dočim množina nepoklicanih ljudi misli to zadevo prav lahko rešiti na podstavi poljubnih in pa prav bedastih predpogojev.

Več vredno kakor prerokovanje vremena bi bilo seveda, če bi se posrečilo na vreme vplivati vsaj v gotovih mejah. V vseh časih in povsod so bili ljudje, kateri so trdili, da morejo to storiti, tako da naha-mo tvorilce vremena iz poklica ne le pri divjakih, temveč tudi pri omikanih narodih.

Če se ne oziramo na širne puščave, ki imajo zrak skoraj brez vsake vlage, ima ozračje obdelanih dežel, če prav leže daleč od morja, vendar vedno toliko vo-



Podoba 57.

dene pare v sebi, da more nastati izdaten dež, ako nastopijo v to svrhu potrebni predpogoji. Za časa severo-ameriške vojne so na pr. opazili pri bitkah, ktere so bile v suši, da je bil po bitki vedno dež. To se pogosto opazuje tudi zadnji dan cesarskih manevrov, ko se običajno postrelé vsi ostali patroni. Ker so v ti prikazni videli neko zvezo, pričeli so Američani delati poskuse z umetnim napravljanjam dežja s pomočjo patronov, kateri so se visoko v zraku razleteli. Uspehi teh poskusov so dvomljivi. Obratno so pa poskusi, ktere je delal Anglež Mackay v deželah z štepskim značajem, brezdvomno dokazali, da je mogoče pri gotovi kakovosti zraka narediti dež, če se vsled velikega ognja krepko proti nebu dviga gorek zračni slop.

Ameriški poskusi s streljanjam so se pa nepričakovano pričeli ponavljati lani in letos v vinorodnih krajih južne Avstrije, v katerih skoraj redno vsako leto toča pobija, in sicer z nepričakovanim uspehom. Sledeč stoletja stari ljudski veri, ki trdi, da glas zvonov in drugi močni zvoki preprečijo tvoritev toče, vsled česar je uže od nekdanja stara šega, zvoniti ob bližajoči se hudi uri, pričeli so leta 1896. v nekterih krajih na Spodnjem Štajarskem, ki so posebno izpostavljeni toči, streljati iz možnarjev na nizko ležeče hudourne oblake. Resnično je, da v okolici teh strelišč ni bilo toče, pač pa se je iz rumenkasto

*) Kolb und Gröber in Lorch im Remsthal (Württemberg). Ta tvrdka radovoljno pošlje svoj cenik, iz katerega se posame popis in cena raznega čebelarškega orodja.

sivih točnih oblakov, ki so znani vsakemu poznavatelju, vsul močen, drugače pa neškodljiv dež. Dejstvo, da je v sosednjih krajih, koder niso streljali, pobila toča, je bil le morebiten dokaz, da streljanje proti hudi uri koristi; brezdvomen dokaz pa ni bilo mogoče doprinesti v očigled temu, da nismo imeli rabne teorije o tvorjenju toče.

To je pa sedaj drugače vsled poskusov, ktere je naredil Francoz Planté, kteri se so zlasti prav zadnji čas popolnili. Ako se v izredno veliki Bunsenovi bateriji vsi elementi napeto zvežejo in se v skledico slabo skisane vode napelje en pol elektriškega toka spodaj v vodo, drugi pol pa se od zgoraj približa vodi toliko, kakor pokaže izkušnja, potem se pod vplivom elektrike površje vode vglobi enako liju in naredi se globel, kakor če trajno pihamo na eno in isto mesto na površju vode. Iz trga lija škrope na vse strani majhne kapljice, ktere zmrznejo ter padajo kot drobna toča čez rob skledice, ako poskus dovolj dolgo traja. S pomočjo velikega Töplerjevega influenčnega stroja se dado te prikazni tako vidno izvajati, da ni dvoma o pristnosti tako narejene toče. Ta zelo poučni poskus se pa takoj izjavi, kakor hitro je le malo zračnega piha; celo mirno sopenje poskušalca prepreči popisano prikazen, zato je prisiljen delati s krinko in dihati skozi kavčukovo cev. Vsled tega poskusa, kterega si lahko mislimo v veliki meri prenesenega v zrak med oblake, nam je sedaj tvorenje toče bolj jasno, in ravno tako smemo smatrati mnenje za opravičeno, da mora biti zrak okoli, oziroma med oblaki v miru in v ravnotežju, kakor pri popisanem poskusu v sobi, ako naj pride do tvorjenja toče. Podjetje, zrak hudournega oblaka z zvoki na njega oddanih strelav stresati in v nemir spraviti ter tako preprečiti tvorjenje toče, torej ni le brezpomembno, temveč celo sposobno, tvoriti na cele kilometre daleč tisti nemir zraka, kteri pri Plantejevem poskusu prepreči tvorjenje ledenih zrn. Ker torej ne gre za to, da bi naredili luknje v oblake, kakor misli priprost človek, ali da bi oblake razpodili, streljati je treba tako, da so poki po možnosti močni ter da stresajo zrak proti oblakom, zato je pravilno, postavljati na možnarje zvočne lije.

Zanimivo je, poslušati streljanje iz primerne daljave. Po ognju in dimu se kmalu sliši pok; potem se pa nenkrat zasliši silno tresoče šumenje in žvižganje, ki postaja tem slabše, kolikor bolj se dvigajo zvočni valovi proti oblakom; mesto pa, da bi ti glasovi popolnoma oddoneli, narastejo iznova, ko so poprej domalega ponehali, ter potem kar hipno utihnejo. Ta prikazen je v zakonih zvoka popolnoma utemeljena. Zvočni valovi, ki se širijo s hitrostjo 340 m v sekundi, se tem manj slišijo, kolikor bolj se oddaljujejo od ušes ter trčijo končno ob oblak (takrat se domalega ne slišijo), ta jih odbije in potem pridejo kot jek nazaj na uho. Če stojimo tik možnarjev, tedaj moremo iz časa, ki preteče od poka, do tedaj, da žvižganje skoraj preneha, (predno prične naraščati), približno izračunati oddaljenost oblaka, če pretekle sekunde množimo s 340. Skušnja uči, da se strel sliši 6 do 18 sekund dolgo, tako da pade oddonenje (predno prične naraščati) nokako v sredino tega časa. Iz tega se sme sklepati, da naši hudourni oblaki plavajo 1000 do 3000 m visoko. S tem se pa ne trdi, da bi ne bilo niže plavajočih hudournih oblakov; pa tudi pri oblakih, ki se vlečejo le nekaj 100 m nad zemljo, se sliši strel iz drugih akustičkih vzrokov najmanj 6 sekund dolgo.

Misli o streljanju proti hudi uri, v pričetku zasmehovani od vseh strani, se tako godi, kakor se je ob svojem času porabi olja za pomirjenje razburjenih morskkih valov, o čemer danes nihče ne dvomi. V celem bitstvu elektrike leži dejstvo, da delajo razne učinke neznatni vplivi, če manjkajo ali če se prikažejo, kteri učinki so, merjeni po merilu človekove koristi, tako različni, kakor sipanje vode iz hudournih oblakov kot neškodljiv dež ali pa kot sipanje trdih ledenih zrn, ki uničijo vse poljske pridelke.

Poročila iz najbolj razupitih, toči podvrženih krajev na jugu Alp in vedno večje priznavanje, ktero dobiva streljanje proti toči tudi v učenjaških krogih, opravičujejo nado, da skoraj izginejo v poletnih mesecih stalno ponavljajoča so poročila o toči, ktera uničuje kmetovalcu nado po celih širnih pokrajinah.

Pravila

kmetijsko-kemijskega preskušališča c. kr. kmetijske družbe kranjske v Ljubljani.

§ 1. Preskušališče se imenuje kmetijsko-kemijsko preskušališče c. kr. kmetijske družbe kranjske v Ljubljani.

Namen preskušališča je, s strogo znanstvenimi preiskavami pospeševati kmetijstvo na Kranjskem, posebno vinstvo, preiskovati in preskušati reči, ki so v tesni zvezi z dejanskim kmetijstvom sploh in posebej z vinstvom, potem vse semkaj spadajoče rastlinske bolezni. Nadalje ima preskušališče posebno nalogo, preskušati in v prigled jemati različna gnojila, krmila in semena ter preiskovati zemlje; potem zvrševati analitiške, fiziološke in mikroskopske preskušnje, posebno preskušati živila in pužitnine, ako to zahtevajo oblasti, društva in zasebniki, in razširjati uspehe znanstvenih preiskav z besedo in v spisih ter kmetovalcem dajati nasvete in jih poučevati.

§ 2. Visoko c. kr. kmetijsko ministerstvo ima pravico nadzorovati delovanje preskušališča.

Upravno vodstvo ima glavni odbor c. kr. kmetijske družbe kranjske v Ljubljani.

Neposredno vodi zavod ravnatelj, podpirajo ga pa asistenti.

§ 3. Osobje preskušališča obstoji iz ravnatelja in iz asistentev.

Dolžnosti in pravice preskušališkega objekta so določene v posebnih službenih predpisih.

§ 4. Preskušališče ima pravico izdajati listine o izidu svojih preiskav in preskušanj, ki so v tesni zvezi s kmetijstvom in s tehniško porabo kmetijskih surovin.

Za veljavnost teh listin je potreben ravnateljev podpis in pečat preskušališča.

§ 5. Pristojbine za preiskave so določene v posebnem ceniku.

Cenik

kmetijsko-kemijskega preskušališča c. kr. kmetijske družbe kranjske v Ljubljani.

B. Cenik za preskušnje.

I. Preskušnja kmetijskih in gozdnih semen.

Kmetovalcem s Kranjskega se kmetijska, t. j. poljska in travniška semena preskušajo brezplačno, ako so jih kupili pri kaki prigledni tvrdki in so poskušnje vzeli pravilno.

Poskušnja se vzame tako le: Takoj, ko je blago došlo, se iz vsake vreče vzame poskušnja (ako je mogoče,

s poskusnim bodalcem). Te poskušnje se stresejo skupaj, se dobro premešajo, in te zmesi se vzame primerna množina ter se v zapečatenem zavoju pošlje preskušališču. Poskušnji je treba priložiti prodajalčevo jamstvenico in pa potrdilo prič, da je bila poskušnja res pravilno vzeta.

Posameznih semen je treba v preskušnjo poslati naslednje množine.

Zaporedna števila	Predmet preskušnje	V preskušnjo naj se pošlje	Pristojbina za preskušnje	
			gld.	kr.
1	Travna semena	50 gr	—	—
2	Pesno seme, turška detelja (onobrychis sativa) in jelovo seme	100 gr	—	—
3	Sočivje, lan, žito, ajda	250 gr	—	—
4	Domača in nemška detelja, ako naj se z gotovostjo dožene, da v nji ni predenice Ako se preskušnja ne pokaže iste kakovosti (dobrote), za katero jamči (kakor kaže jamstvenica) prigljudna tvrdka, povrniti mora ta škodo, ako se ji pravočasno zglati (vsaj v 1 mesecu). Kadar se preskušnja ne zvrši brezplačno, tedaj se zaračunijo te le pristojbine (pri trgovcih vselej):	500 gr	—	—
5	Določitev čistosti in kaljivosti detelje, trave in kmetijskih semen ter določitev najvažnejših primesij	—	1	20
6	Določitev predenice v domači detelji	—	—	75
7	v bastardni in beli detelji	—	1	—
8	v drugih semenih Zmesi travnih semen se navadno ne preiskujejo	—	—	50
9	Preiskava gozdnih semen	—	1	20
10	Določitev kaljivosti pri zelenjadnem semenu	—	—	50
II. Preskušnja krmil.				
1	Preiskava tržnih močnih krmil pod drobnogledom, ali so čista in sveža	$\frac{1}{4}$ kg	2	—
2	Določitev vode, dušičnatih snovij surove vlaknine, pepela in nedušičnatega izvlečka v krmilih	$\frac{1}{2}$ kg	6	—
3	Določitev posameznih navedenih snovij Preiskava močnih krmil, kupljenih pri priglednih tvrdkah, se tudi zvrši brezplačno, ako je s pričami dokazano, da je bila poskušnja vzeta pravilno, in ako je poskušnji priložena tudi jamstvenica.	—	2	—

Zaporedna števila	Predmet preskušnje	V preskušnjo naj se pošlje	Pristojbina za preskušnje	
			gld.	kr.
III. Preskušnja mleka in mlečnih izdelkov.				
1	Določitev specifične teže in tolšče svežega mleka po Gerberju	$\frac{3}{4}$ l	1	—
2	Določitev specifične teže, suhe snovi in tolšče	$\frac{3}{4}$ l	3	—
3	Določitev suhe snovi in tolšče v smetani, v surovem in kuhanem maslu	$\frac{1}{4}$ kg	2	—
4	Popolna preiskava mleka, surovega in kuhanega masla, oziroma določitev suhe snovi, tolšče, sirnine, beljakovca, mlečnega sladkorja in pepela	1 l	6	—
5	Določitev posameznih teh snovij	$\frac{1}{2}$ l	1	50
6	Preskušnja surovega in kuhanega masla, ali sta pristna	$\frac{1}{4}$ kg	3	—
IV. Preskušnja gnojil.				
Kranjskim kmetovalcem se umetna ali tržna gnojila preiskujejo brezplačno, ako so jih kupili od kake prigledne tvrdke, ako so poskušnjo vzeli pravilno ter ji priložil jamstvenico. Da bo uspeh preskušnje vezal tudi tvorničarja, oziroma trgovca, je treba poskušnjo vzeti takoj, ko gnojila dojdejo, in sicer v navzočnosti 2 verodostojnih prič iz vseh ali pri večjih pošiljativah vsaj iz 10 vreč vsakega gnojila približno po kilogram. Te poskušnje je treba dobro zmešati in iz zmesi se vzameta dve povprečni poskušnji, se deneta vsaka v posebno steklenico, se zamašita in zapečatita, in potem se ena pošlje preskušališču, ena pa prodajni tvrdki. Poskušnji za preskušališče je treba priložiti jamstvenico in potrdilo prič, da je bila poskušnja pravilno vzeta. Ako se izid prigledne preskušnje ne sklada z zjamčeno kakovostjo, zavezana je prodajna tvrdka do primernega odškodovanja. V vseh drugih slučajih se zaračunajo te le pristojbine:				
1	Določitev vode v gnojilu	$\frac{1}{2}$ kg	1	—

Zaporedna številka	Predmet preskušnje	V preskušnjo naj se pošlje	Pristojbina za preskušnje	
			gld.	kr.
2	Določitev fosforove kisline, vse, ali le v vodi raztopne	$\frac{1}{2}$ kg	2	—
3	Določitev dušika	$\frac{1}{2}$ kg	2	—
4	Določitev kalija	$\frac{1}{2}$ kg	2	—
<p>V. Preiskávanje obolelih rastlin in rastlinskih delov.</p> <p>Taka preiskavanja in pa določitev škodljivcev, nahajajočih se na rastlinah, izvršuje preskušališče kmetovalcem na Kranjskem brezplačno, ako mu ne povzročajo mnogo dela; za obsežnejša, več časa trajajoča preiskavanja zaračunja delu primerne pristojbine.</p>				
<p>VI. Preiskávanje prsti (zemlje), kamenja, gline itd.</p>				
1	Navadna presoja prsti (zemlje) z ozirom na rudninsko sestavo in kemijsko kakovostno preiskavo	3 kg	2	—
2	Določitev apna v vinogradski zemlji, da se presodi, ali je prikladna za ameriške trte	3 kg	1	50
3	Določitev vode, izgube po izžarjenju, dušika, v solni kislini raztopne množine apna, kalija, fosforove kisline ter spranje (spiralna preskušnja)	5 kg	6	—
4	Določitev drugih, v 3. točki navedenih, ali pa posameznih sestavin zemlje	—	2	—
5	Mehanična preskušnja prsti (zemlje) in rudninska določitev posameznih njenih sestavin	3 kg	3	—
<p>Da bo preiskávanje zemlje imelo kaj vrednosti, je treba prav vzeti povprečno poskušnjo. Ako ni pri rokah svedra za zemljo, potem je najbolje, da na več krajih tistega sveta, kateremu hočemo vzeti povprečno poskušnjo, z lopato izkopljemo jame, po 25—50 cm v kvadratu, z navpičnim stranicami in z vodoravnim dnom. Potem se iz vsake jame eni stranici odreže od vrha do dna enako debela (3—5 cm) plast. Ako naj se preišče vrhnja, órna plast posebej, in pod to ležeča spodnja plast posebej, potem se mora</p>				

Zaporedna številka	Predmet preskušnje	V preskušnjo naj se pošlje	Pristojbina za preskušnje	
			gld.	kr.
	vsaka plast posebej odrezati. Prst iz posameznih jam se potem skupaj dene in dobro premeša, in ti zmesi se končno vzame povprečna poskušnja. Ako je zemlja na kaki parceli zeló različna, posebno v vinogradih, treba je vzeti več povprečnih poskušenj, ker bi v takem slučaju preiskava ene poskušnje ne imela nikake vrednosti.			
6	Preskušnja apnenca, ali je dober za navadno ali za hidravlično apno	1 kg	2-10	—
7	Preskušnja glin in ilovice, ali sta dobri za opeko i. dr.	—	6-8	—
<p>VII. Preiskávanje grozdja, sadja, mošta in vina.</p> <p>Mošt in vino je vselej treba poslati v popolnoma snažnih, polnih in z dobrimi, novimi plutovimi zamaški zamašenih navadnih vinskih steklenicah.</p>				
1	Določitev specifične teže (moštne teže) in vse kisline v moštu ako se za to preiskavo pošlje grozdje ali sadje za mošt	$\frac{3}{4}$ l	1	—
2	Določitev prvotne moštne teže s tem, da se določi specifična teža mošta, ki je že začel kipeti	2 kg	1	—
3	Določitev specifične teže, sladkorja in vse kisline v moštu ako se za to preiskavo pošlje grozdje ali sadje	$\frac{3}{4}$ l	1	—
4	Določitev specifične teže, sladkorja, vse kisline in alkohola v moštu, ki je že začel kipeti	$\frac{3}{4}$ l	2	50
5	Ako se vino lahko presodi, ko je je bilo treba samo pokusiti, ne stane to nič	$\frac{1}{2}$ l	—	—
6	Določitev alkohola v vinu iz grozdja ali iz sadja	$\frac{1}{2}$ l	1	—
7	Določitev alkohola, vse kisline, hlapne kisline in izvlečka, potem presoja vina po poskušnji in navadni preskušnji pod drobnogledom	$\frac{3}{4}$ l	2	50
8	Ako se zahteva strokovnjaški svét, kako bi bilo mogoče			

Zaporedna številka	Predmet preskušnje	V preskušnjo naj se pošlje	Pristojbina za preskušnje	
			gld.	kr.
9	zboljšati kalno ali bolno vino, se le tedaj zaračuni pristojbina do 2 gld., ako je treba daljših, nadrobnih preskušenj Določitev alkohola, vse kisline, suhe snovi, sladkorja, pepela, glicerina, nadalje določitev, ali je žveplenokislega kalija v vinu več, kakor ga sme biti (največ 2 gr v litru), in končno kakovostna preskušnja na solitrovo kislino	$\frac{3}{4}$ -2 l	2	—
	Te določitve največkrat zadoščajo, da je mogoče presoditi, ali je vino naravno. Ako pa je za določno razsodbo v gotovem slučaju potrebno, da se zvrše še drugi kolikostni dokazi, potem se pristojbine zaračunijo tako-le:	1 l	4	—
10	Določitev drugih neorganskih sestavin po	—	1-2	—
11	Preskušnja vina, ali so v njem katranova barvila, salicilna kislina, saharin po	—	—	50
12	Preskušnja na žveplenokislino apno (gips)	$\frac{3}{4}$ l	—	50
13	Določitev, koliko žveplene kisline je v vinu	$\frac{3}{4}$ l	2	—
14	Določitev, ali in koliko galuna je v vinu	$\frac{3}{4}$ l	2	—
15	Določitev proste in vezane žveplene sokisline (z jodovo raztopino)	$\frac{3}{4}$ l	1	—
16	Določitev vse žveplene sokisline (po Haasu)	1—2 l	2	—
17	V splošnem za druge kakovostne določitve	$\frac{3}{4}$ l	—	50
18	Za druge kolikostne določitve	$\frac{3}{4}$ l	1	50

(Dalje prihodnjič.)

Razne reči.

— **Nova sadna rastlina.** Francoski rastlinoslovec André je na svojem potovanju v znanstvene namene v Laplati v južni Ameriki našel nov sadni grm, ki se latinski imenuje Feijoa Selloviana. Ta grm zraste do $3\frac{1}{2}$ m visok ter rodi podolgaste, jajčaste jagode, 4 do 6 cm dolge ter 3 do 5 cm široke, ki ostanejo zelene tudi tedaj, ko so zrele. Jagodovc meso je trdo, belo, zelo sočno, sladko, ananasovega okusa in prav prijetno diši. André je to rastlino vsadil v južni Franciji. Sedaj je rastlina vsa v cvetu. Ako bo ta rastlina uspevala tudi po drugih krajih v Evropi, pridobimo z njo dragocen južni sad.

Vprašanja in odgovori.

Vprašanje 128. Letos je bila ob pričetku cena fižolu precej visoka, sedaj je pa zelo padla, zato ima vsak, kateri

ni fižola precej prodal, občutno izgubo. Ali priporočate fižol hraniti ter čakati na boljše ceno, oziroma, **kakšno je Vaše mnenje glede fižolove cene?** (G. K. v R.)

Odgovor: Na taka vprašanja mi ne moremo ter ne smemo dati odgovora. Ne moremo ga dati zaradi tega, ker nismo večji fižolove trgovine, ktera je zelo težavna ter mnogokrat goljufa celo starega in izurjenega trgovca. Ne smemo pa dati odgovora, ker bi z napačnim svetom lahko spravili v škodo vprašalca in pa tudi tiste, ki bi brali odgovor in se po njem ravnali. Povemo Vam pa tole, in sicer brez vse obveznosti: Kmetijska družba je pridelala letos veliko fižola in je vprašala pri veletržcu, kaj naj naredi. Ta je svetoval fižol precej prodati, ker bo cena gotovo padala. Družba je prodala svoj fižol po primerno visoki ceni; sedaj pa je uže izdatno nižja, in kakor se glase poročila, je oktobrska cena fižolu za 1 gld. nižja od današnje.

Vprašanje 129. Ker imamo letos obilo bezgovih jagod, napravil bi rad iz njih žganje, zato prosim pouka, **kako se kuha bezgovo žganje?** (L. D. v S.)

Odgovor: Bezgovo žganje se kuha, kakor vsako drugo iz sadja. Popolnoma zrele jagode se zmečkajo ter pustijo, da v zaprti posodi toliko časa kipe, dokler se ves sladkor ne spremeni v alkohol. Pokipela bezgova žonta se potem kuha v žganjarskem kotlu, kakor vsaka druga žonta.

Vprašanje 130. **Kako deluje kajnit na travniku?** Ker je uže Tomasova žlindra gnojilo, ktero pospešuje rast trave, čemu je torej še kajnit? Pri nas trdijo tisti, kateri so uže gnojili z umetnimi gnojili, da kajnit uničuje mah. Če je temu tako, ali bi ne bilo dobro, da napravim za gnojenje mešanico iz Tomasove žlindre, pepela in apna? (F. I. v Z.)

Odgovor: Rastline potrebujejo poleg dušika za uspešno rast še mnogo rudninskih snovij. Rudninskih snovij je razven kalija in fosforove kisline dovolj v zemlji. Z gnojem damo rastlinam tisto, česar v zemlji ne dostaja. Hlevski gnoj ima za rastline vse potrebne redilne snovi v sebi, vendar pa naš hlevski gnoj nima ne veliko kalija ne fosforove kisline v sebi, ker je zdelek krme, ktera je rastla na zemljah, ktere imajo bodisi uže od narave malo teh snovij v sebi, ali pa so izsesane. Naši travniki se običajno do zadnjega časa niso gnojili; primanjkuje jim zlasti kalija in fosforove kisline. Ker je gnojenje travnikov s hlevskim gnojem težavno, ob enem pa potratno in glede rudninskih snovij celo nedostatno, priporoča se, travnike gnojiti z umetnimi gnojili, ktera imajo v sebi kalij in fosforovo kislino. Če je dovolj fosforove kisline v zemlji, potem se zaplode rastline, ktere so v stanu dušik jemati iz zraka, ter je potem gnojenje z dušikom (kteri je najvažnejši obstojni del hlevskega gnoja) nepotrebno. Take rastline so pred vsem razne detelje. Gnojila, ktera imajo v sebi kalij, so kajnit, žveplenokisli kalij, pepel i. t. d. gnojila, ktera imajo fosforovo kislino v sebi, so Tomasova žlindra, kostna moka, razni superfosfati i. t. d. Ako torej hočemo travnikom pognojiti z umetnimi gnojili, moramo jim dati kalija in fosforove kisline, bodisi v ti ali v oni obliki. Kajnit da kalij, Tomasova žlindra pa fosforovo kislino. Iz tega morete posneti odgovor na Vaše vprašanje. Če primešate Tomasovi žlindri pepela, potem ni treba kajniti, ker je pepel kalijevo gnojilo. Res je pa, da kajnit uspešno deluje pri zatiranju mahu, ker ima razven žveplenokislega kalija še druge snovi v sebi, zlasti pa skoraj $\frac{1}{5}$ kuhinjske soli, ki tudi dobro vpliva na rast rastlin in zatiranje mahu. Apna pa ni treba dodajati, kajti Tomasova žlindra ga ima sama veliko v sebi.

Vprašanje 131. Imam nekaj dobrega vina, ktero ni čisto, zato sem je skušal očistiti z beljakom, pa se mi ni posrečilo. **Kako naj vino čistim,** in če se očisti, ali je smem dejati v steklenice? (M. S. v Z.)

Odgovor: Ako vino ni sprejelo čistila, t. j. ako se ni hotelo očistiti, je to dokaz, da mu ne dostaja čreslove kisline. Čistite je še enkrat, a poprej dodajte na 1 hl vina do 10 do 15 gramov tanina. Očiščeno vino seveda smete dejati v steklenice, vprašanje je pa, če v njih ostane čisto. V steklenice gre le popolnoma izžolano vino, katero je navadno tri leta staro, večkrat pretočeno in po potrebi očiščeno.

Gospodarske novice.

* Z ozirom na žalostni dogodek v vladarski hiši smatra podpisani odbor za neumestno, prirediti na letošnjem občnem zboru sklenjeno sadno razstavo v proslavo peddesetletnice vladanja Nj. Vel. presvitlega cesarja, zato javlja tem potom, da sadne razstave ne bo in da prekličče vse v to svrhu do sedaj izdane naredbe.

Glavni odbor c. kr. kmetijske družbe kranjske.

V Ljubljani, 10. septembra 1898.

Ivan Murnik s. r.,
načelnik.

Gustav Pirc s. r.,
tajnik.

* † Gospod Ivan B. Kosler, grajščak in tvorničar ter večleten ud naše družbe je umrl 7. t. m. na Orteneku. Naj počiva v miru!

* Gg. poročevalcem, ki o letini poročajo naši družbi, sporočamo, da letos ne moremo vsem deponirati knjige „Statistisches Jahrbuch des k. k. Ackerbau-Ministeriums“, ker nam jih visoko c. kr. kmetijsko ministerstvo ni poslalo zadostno število. Vsled tega pozivljemo one gospode, kateri to knjigo želé, naj nam sporoče, da jim jo pošljemo po pošti, ali naj o priliki pridejo pónjo v družbeno pisarno. Knjige bomo dajali, dokler jih bo kaj na razpolago. —

Umetna gnojila prične družba razpečiljati prihodnji teden. Ako ni drugače domenjeno, zvrše se vsa naročila po povzetju. Družba ne more čakati na denar, ker ona mora na pr. kajnit naprej plačati; tako je samo za to gnojilo uže sedaj plačala nad 12.000 gl. Prosimo, da se vsi podvijajo z naročili, ker je uže $\frac{2}{3}$ naročenih gnojil oddanih.

* **Deveta konjska dirka v Št. Jarneju.** Ta dirka se je vršila 4. t. m. po znanem sporedu. Dirkalo je skupaj 44 konj. Uspehi so bili naslednji:

V I. oddelku, t. j. pri dirki tri- in štiriletnih žrebcev in kobil (daljava 2400 m) je prvi prišel na cilj Alojzij Banič iz Smednika v 5 min 49 sek. (darilo 250 kron), drugi Anton Jordan iz Ostroga v 5 min. 51 sek. (darilo 100 kron), tretji Janez Udovič iz Mihovega v 6 min. 3 sek. (darilo 50 kron).

V II. oddelku, t. j. pri dirki starejših kranjskih žrebcev in kobil (daljava 2400 m) je prvi prišel na cilj Alojzij Banič iz Smednika v 5 min 55 sek. (darilo 150 kron), drugi Ivan Kovačič iz Maharovca v 6 min 1 sek. (darilo 100 kron), tretji Ivan Rebšelj iz Škocijana v 6 min. 8 sek. (darilo 50 kron).

V III. oddelku, t. j. pri dirki konj brez razločka (daljava 2400 m) je prvi prišel na cilj Frančišek Jan iz Bučke v 5 min. 30 sek. (darilo 100 kron), drugi Ivan Jonke iz Gor. Mozolja v 6 min 18 sek. (darilo 50 kron), tretji Anton Stepič iz Višnje Gore v 6 min 19 sek. (darilo 25 kron), četrti Rudolf Smola iz Novega Mesta v 6 min. 38 sek. (darilo 25 kron).

V IV. oddelku, t. j. pri gosposki dirki s parom konj (daljava 2300 m) je prvi prišel na cilj Alojzij Banič iz Smednika v 6 min. 6 sek. (srebrno darilo v vrednosti 100 kron).

* **Premovanje konj za l. 1898.** se je vršilo meseca avgusta in septembra. V nastopnih vrstah priobčujemo imena odlikovancev.

Pri premovanju z deželnimi darili v Bohinjski Bistrici 23. dne avgusta so dobili: Prvo darilo v znesku 25 gl. Martin Jeklar iz Koprivnika, drugo darilo 20 gl. Lovrenc Vojvoda iz Boh. Bistrice, potem Josip Staré iz Nomena, Ivan Arh iz Stare Fužine in Urban Odar iz Studora po 15 gl. Nadalje Valentin Soklič iz Jereke, Frančišek Podlipnik iz Laškega Rovta, Anton Sodja iz Češnjice, Ivan Rozman iz Polja in Jakob Cesar iz Jereke po 10 gl.

Pri premovanju v Lescah 24. dne avgusta so dobili: a) za kobile z žrebetom posestniki: Ivan Mihelič iz Noš 35 gl., Josip Kolman iz Zapuž 20 gl., Ivan Hudovernik iz Dovjega, Ivan Avsenek od Sv. Lucije in Ivan Cotelj iz Zgoše vsak 15 gl., Simon Rožič iz Ribnega in Anton Zupan iz Zasipa vsak srebrno svetinjo; b) za mlade ubrejene kobile posestniki: Ivan Rozman iz Bitenj 25 gl., Matija Žvab iz Lepenc 20 gl., Ivan Pretnar iz Grada 15 gl., Frančišek Legat iz Lesec in Ivan Wucherer iz Lesec vsak srebrno svetinjo; c) za eno- in dveletne žrebice posestniki: Anton Apih iz Zapuž in Anton Prešeren iz Brega vsak 10 gl., Anton Šuštaršič iz Lancovega, Frančišek Koželj iz Smokuča in Josip Semlje iz Sela vsak srebrno svetinjo.

Pri premovanju v Kranju 25. dne avgusta so dobili: a) za kobile z žrebetom posestniki: Ivan Demšar iz Zalega Loga 35 gl., Josip Primožič s Pristave 20 gl., Andrej Lombar iz Viševka, Aleš Bergant iz Šenčurja in Simon Jereb iz Brnika vsak 15 gl., Frančišek Aleš iz Podreč in Frančišek Bončar iz Žej vsak srebrno svetinjo; b) za mlade ubrejene kobile posestniki: Ivan Barle iz Grada 25 gl., Ivan Staré s Spodnjega Brnika 20 gl., Jurij Gašperlin iz Šmartna 15 gl., Aleš Kokalj iz Letenc in Jakob Primožič od Sv. Katarine vsak srebrno svetinjo; c) za eno- in dveletne žrebice posestniki: Matevž Barle iz Luže in Ivan Grašič iz Golnika vsak 10 gl., Josip Primožič iz Pristave, Frančišek Kodran iz Stražiša in Valentin Jenko iz Jame vsak srebrno svetinjo.

Pri premovanju v Kamniku 26. dne avgusta so dobili: a) za kobile z žrebetom posestniki: Jakob Skok s Pristave 35 gl., Ivan Drečar iz Kaple Vasi 20 gl., Ivan Čebulj iz Komende in Anton Čraivec iz Šinkovega Turna vsak 15 gl., Frančišek Češko iz Loke srebrno svetinjo; b) za mlade breje kobile posestniki: Andrej Gubanec iz Polja 25 gl., Frančišek Škofic iz Imovice 20 gl., Jakob Skok s Pristave 15 gl., Mihael Zmrzlikar iz Šinkovega Turna srebrno svetinjo; c) za eno- in dveletne žrebice posestniki: Jakob Skok s Pristave in Edvard Šmarda iz Količevega vsak 10 gl., Tomaž Prešeren s Homeca, Jakob Zabuda iz Vidma, Ivan Slevce iz Preserja in Ivan Sluga iz Podgorja vsak srebrno svetinjo.

Pri premovanju na Vrhniki 29. dne avgusta so dobili: a) za kobile z žrebetom posestniki: Frančišek Mrak iz Plešivice 35 gl., Ivan Smuk iz Bevk 20 gl., Frančišek Trček iz Bevk, Martin Pirc iz Matene in Ivan Novak iz Notranjih Goric vsak 15 gl., Ivan Kanec iz Podsmreke srebrno svetinjo; b) za mlade breje kobile posestniki: Andrej Marinko iz Vnanjih Goric 25 gl., Josip Dolinar iz Razorov 20 gl., Jernej Per iz Sapa 15 gl.; c) za eno- in dveletne žrebice posestniki: Ivan Marinko iz Vnanjih Goric in Josip Peršin iz Prevolj vsak 10 gl., Tomaž Seliškar iz Dragomera, Frančišek Podlipec iz Male Ligojne, Josip Kavčnik iz Loga, Anton Svet iz Rakeka in Ivan Jeraj iz Sinje Gorice vsak srebrno svetinjo.

Pri premovanju v Ribnici 30. dne avgusta so dobili: a) za kobile z žrebetom posestniki: Jakob Če-

šarek iz Dolenje Vasi 35 gld., Bernard Kovačič iz Sodražice 20 gld., Josip Čušarek iz Nemške Vasi in Josip Boje iz Nemške Vasi vsak 15 gld., Josip König iz Gorenje Vasi pri Kočevju srebrno svetinjo; b) za mlade breje kobile posestniki: Ivan Bregar iz Ribnice 25 gld., Luka Mikolič iz Sodražice 20 gld., Jurij Mihič iz Skalovja pri Kočevju vsak srebrno svetinjo; c) za eno- in dveletne žrebice posestniki: Ivan Rus iz Ribnice in Bernard Kovačič iz Sodražice vsak 10 gld., Josip König iz Gorenje Vasi pri Kočevju, Jurij Poje iz Zajčjega Vrha in Jurij Lušin iz Goriče Vasi vsak srebrno svetinjo.

Pri premovanju v Trebnjem 3. dne septembra so dobili: a) za kobile z žrebetom posestniki: Frančišek Razdrh iz Temenice 35 gld., Ivan Klemenčič iz Velike Loke 20 gld., Frančišek Bizjak iz Skače, Ivan Vehovec iz Žužembrega in Frančišek Grabnar iz Velikega Gabra vsak 15 gld.; b) za eno- in dveletne žrebice posestniki: Ivan Vehovec iz Žužembrega 20 gld., Matija Šalehar iz Blata 15 gld., Anton Kukenberger iz Ponikev, Anton Cvetjen iz Čerovne, Josip Bregar iz Planine in Anton Zupančič iz Velikega Gabra vsak 10 gld., Frančišek Žetjen iz Češnjice, Frančišek Kastelec iz Velikega Bičja in Anton Žgur iz Bele Cerkve vsak srebrno svetinjo.

Pri premovanju v Št. Jarneju 5. dne septembra so dobili: a) za kobile z žrebetom posestniki: Ivan Strojnik iz Ostroga 35 gld., Ivan Gorenjec z Vrha 20 gld., Josip Tavčar iz Št. Jarneja, Josip Janežič iz Most in Ivan Kuntarič ml. iz Kostanjevice vsak 15 gld., Ivan Kuntarič st. iz Kostanjevice in Josip Turk iz Ostroga vsak srebrno svetinjo; b) za mlade breje kobile posestniki: Ivan Strojnik iz Ostroga 25 gld., Ivan Vrtačič s Pristave 20 gld., Anton Lenčič iz Smavčje Vasi in Ivan Kerin iz Sv. Križa vsak 15 gld., Josip Banič iz Smednika, Peter Kerhin iz Gorenjega Gradišča in Marija Tavčar iz Št. Jarneja vsak srebrno svetinjo; c) za eno- in dveletne žrebice posestniki: Josip Cujnik iz Brezovice 15 gld., Frančišek Zupančič iz Prekop, Frančišek Turk iz Ostroga in Josip Globelnik iz Škocijana vsak 10 gld., Ivan Kerhin iz Drame, Josip Čudovan iz Čadražev, Peter Kerhin iz Gradišča, Ivan Gorenjec iz Čadražev in Andrej Colarič iz Slinovce vsak srebrno svetinjo.

Uradne vesti c. kr. kmetijske družbe kranjske.

Št. 12.393.

Razglas.

Z ozirom na zdanje stanje svinjske kuge na Kranjskem je c. kr. namestništvo v Pragi uvozno prepoved za prasiče na Češko omejilo na politične okraje Krško, Rudolfovo in Črnomelj.

To se razglašja ter ob enem razveljavlja tauradni razglas z 20. dne avgusta 1898. l., št. 12.199.

C. kr. deželna vlada za Kranjsko.

V Ljubljani, 29. dne avgusta 1898.

Št. 13.165.

Razglasilo.

Na podstavi zadnjih uradnih izkazov o nalezljivih živinskih boleznih na Ogerskem in Hrvaško-Slavonskem in zadnje čase zanesenih kužnih boleznih c. kr. deželna vlada dotlej, dokler se ne ukaže drugače, v zmislu razpisa visokega c. kr. ministerstva za notranje stvari s 7. dne septembra 1898. l., št. 29.483., ukazuje nastopne zaporne odredbe zoper uvažanje prežvekovavcev in prasičev na Kranjsko:

A. Proti Ogerski.

1.) Zaradi plučne kuge

je uvažanje goveje žlvine prepovedano iz komitatov: Orava, Nitra, Požunj (izvzemši ozemlje otoka Čalokez), Trenčin in Liptó, kakor tudi iz sodnega okraja Bajka, komitata Mošon, potem iz kraljevega svobodnega mesta Požunj;

2.) zaradi kuge v gobcu in na parkljih je uvažanje prežvekovavcev in prasičev prepovedano iz komitatov: Besztercze-Naszód, Solnok Doboka in Udvarhely;

3.) zaradi svinjske kuge

je uvažanje prasičev prepovedano:

a) iz komitatov: Abanj, Torna, Alsó-Feher, Arad, Bač-Bodrog, Baranja, Tekov, Bekes, Bregi, Bihar, Boršod, Brassó, Čanad, Fejer, Gömör-Kishont, Rab, Hajdu, Haromszék, Heves, Hont, Jas-Nagy-Kun-Solnok, Kis-Küküllő Kolož, Komszno, Krasso-Szöreny, Maroš-Torda, Mošon, Nagy-Küküllő, Nógrad, Nitra, Pešta-Pilis-Solt-Kiskun, Požunj, Somogy, Sopronj, Sabolč, Satmar, Seben, Sepsé, Solnok-Doboka, Tamiš, Tolna, Torda-Aranyoš, Torontal, Udvarhely, Ung, Vaš, Vesprim, Zala, Zemplén, in Zolyom, potem

b) iz kraljevih svobodnih mest: Arad, Baja, Debrecin, Kassa, Marosvasarhely, Pančova, Peč, Selmecz-Bilabanya in Szabadka.

B. Proti Hrvaško-Slavonski.

1.) Zaradi svinjske kuge

je prepovedano uvažanje prasičev iz komitatov Belovar-Križevci, Virovitica in Zagreb in iz mestnih okrajev, ležečih v teh komitatih;

2.) zaradi kužnih ovčjih kozá je prepovedano uvažati ovce iz velikih županij Modruš-Reka, Lika-Krbava in iz mestnih okrajev, ki leže v teh dveh velikih županijah.

Določila o uvažanju zaklanih prasičev v nerazkosanem stanju, takó da se jih držé še levice in da je nedotaknjena ledvična mast, v konsumni kraj Ljubljana na Kranjskem ostajajo še nadalje v veljavnosti.

Iz ostalih neokuženih komitatov in mestnih okrajev Ogerske in Hrvaško-Slavonske je uvažanje prežvekovavcev v obče, pitanih prasičev (z najmanj 120 kilogrami žive teže) pa samo po železnici in samo v mestno klavnico v Ljubljani dopuščeno.

Te nove odredbe stopijo v veljavnost

14. dne septembra 1898 l.

ter se namesto onih, ki so bile ukazane s tauradnim razglasom s 1. dne avgusta t. l., št. 11.184, in so s tem razveljavljene, razglašajo z dodatkom, da se njih prestopki kaznujejo po državnem zakonu s 24. dne maja 1882. l., drž. zak. št. 51., odnosno po § 46. splošnega zakona o živinskih kugah in po izvršitvenem ukazu, izdanem k temu zakonu.

C. kr. deželna vlada za Kranjsko.

V Ljubljani, 12. dne septembra 1898.

Listnica uredništva.

A. P. v R. Najprvo moramo vedeti, kaj je tisti izrastek na sescu, potem Vam še le moremo dati svét, kako ga odstraniti. Priporočamo Vam, vprašati živinozdravnika.

F. W. v D. Vinski jesih se napravi, če se vino pusti, da se skisa. — Cepiči trt za cepljenje se porežejo, kadar je trsna rast popolnoma ponehala in je les popolnoma dozorel. — O škodljivosti detelje, kadar kaplja med, še nismo nikdar nič čuli. — Črešnja uspeva okulovana na višnjo, vendar veliko bolje na črešnjem divjaku. — Zaradi perutnine se obrnite na M. Pauly-ja v Köflachu.

K. J. v C. Vaši prasiči imajo revmatično bolezen, ki prihaja od prehlajenja; prikaže se pa tudi tedaj, ako prasiči naenkrat dobijo dovolj tečne hrane, dočim so se poprej krmili s pičlo, prazno krmo. Ta bolezen se prav rada pokaže, če se prasiči, kateri so dobivali le zelenjad, začno pitati z zrnjem.

KMETOVALEC.

Ilustrovan gospodarski list.

Uradno glasilo

c. kr. kmetijske družbe  vojvodine kranjske.

Urejuje Gustav Pirc, družbeni tajnik.

„Kmetovalec“ izhaja 15. in zadnji dan v mesecu ter stoji 2 gld., za gg. učitelje in ljudske knjižnice pa le 1 gld. na leto. — Udje c. kr. kmetijske družbe kranjske dobivajo list brezplačno.

Inserati (oznanila) se zaračunajo po nastopni ceni: Inserat na celi strani 16 gld., na 1/2 strani 8 gld., na 1/4 strani 5 gld. in na 1/8 strani 3 gld. Pri večjih naročilih velik rabat. Družabnikom izdatno ceneje.

Vsa pisma, naročila in reklamacije je pošiljati c. kr. kmetijski družbi v Ljubljani, v Salendrovih ulicah šte. 3.

Št. 17. V Ljubljani, 15. septembra 1898. Leto XV.



Tržne cene.

Deželni pridelki:

V Ljubljani, 15. septembra 1898. (Izvirno poročilo.)

Semena: Domača detelja novo blago gld. 35.— kr. do gld. 37.— kr.; nemška detelja (lucerna) gld. 45.— kr. do gld. 55.— kr.; gorenjska repa gld. 33.— kr.; laneno seme, domače ozimno gld. 11.25 kr.; konopno seme gld. 11.— kr. do gld. 11.25 kr.; kuminovo seme gld. 24.— kr. do gld. 24.50 kr.

Fižol: Rudeči ribniški gld. 8.50 kr.; urdeči Hrvat gl. 8.— kr.; prepelčar (koks) gld. 11.50 kr. (Vse cene semen in fižola veljajo za 100 kg čistnega blaga, kakor ga kmetovalci pripeljejo na prodaj i. s. novo blago.)

Suhe češplje: v dimu sušene gld. 11.— kr. do gld. 11.50 kr. brez dima sušene gld. 13.— kr. do gld. 15.— kr.

Oreh domači: gld. 16.— kr. do gld. 17.— kr.

Ječice nove: gld. 3.50 kr. do gld. 4.— kr. za 100 klgr.

Med: od gld. 29.— kr. do gld. 30.— kr.

Kože Goveje, težke nad 40 kg po gld. 33.— kr. do gld. 34.— kr. " težke od 30 do 40 kg " " " " 27.— " " " 28.— " lahke " " " " 28.— " " " 29.— "

(Te cene veljajo za 100 kg in sicer za kože izdelane po tukajšnjih običajih z rogovi vred. Bikove kože po 25 kr. klgr.)

Teleče kože: 50 kr. za kg.

Kozličeve kože po gld. —.70 kr. do gld. —.80 kr.

Svinjske kože: Čiste, brez napak 33 kr. za kg.

Druge vrste 16 do 20 " " "

Kože lisic po gld. 3.50 do 3.50 " " "

" kun " " 9.— " 10.— " " "

" dihurjev " " 2.50 " 3.— " " "

" vidr " " 9.— " 10.— " " "

Kože zajcev po 14 do 15 gld. za 100 komadov.

Pepelika (potošl) po gld. 16.— 100 kg.

Žito:

V Ljubljani, 14. septembra 1898. Pšenica gld. 9.70 kr., rž gld. 7.60 kr., ječmen gld. 6.75 kr., oves gld. 6.75 kr., ajda gld. 10.25 kr., proso gld. 7.75 kr., tursica gld. 6.45 kr., leča gld. 11.— kr., grah gld. 12.— kr., fižol gld. 9.— kr., seno gld. 1.10 kr., slama gld. 1.— kr. (Vse cene veljajo za 100 kgr.)

Na Danajl, 14. septembra 1898. Pšenica gld. 8.54 kr., rž gld. 7.03 kr., ječmen gld. 7.20 kr., oves gld., 5.63 kr., tursica gld. 5.43 kr. (Vse cene veljajo za 100 kilogramov.)

Uljudnej pozornosti posebno priporočeno!

V vsakem poštno-oddajnem okraji, v vsaki fari in po potrebi in želji tudi v vsaki občini, nastavi se razumna, delavna in zanesljiva oseba kot

zaupni mož in posredovalec

z ozira-vrednim postranskim zaslužkom, ki se vedno množi in mnoga leta traja, od nekega, čez trideset let obstoječega domačega denarnega podjetja, priznane zanesljivosti in prve vrste. Pismene ponudbe pod 20.298 Gradec, poste restante. (50-6)

Več meterskih stotov izvrstnega

 sira 

kakor tudi posamezne hlebe ima naprodaj „Košanska mlekarska zadruga“ pošta Št. Peter, Notranjsko. (79-2)



Ameriško patentovane

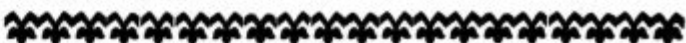
ne varjene verige iz jekla,

katere so dvakrat močnejše od varjenih, so zelo lahke in ceneji kakor vse druge verige.

Vzorice, z mnogimi pohvalnimi pismi, pošilja brezplačno.

Akcijska družba fužin za jeklo v Beli peči na Gorenjskem. (64-5)

Te vrste verig dobi se v vsaki večji trgovini za železo.



Domača tvrdka

Pehani, Lorber in dr.

tovarna za stroje in livarna v Žalcu pri Celju
izdeluje in prodaja po **tovarniški ceni:**

Najboljše možnarje za streljanje proti toči.

Novoiznajdene „brzostrelne in varnostne možnarje“, katerih ni treba nič zabijati, pri streljanji vsaka nevarnost izključena, pokajo boljše, potrebujejo manj smodnika in streljajo trikrat hitreje kot navadni možnarji.

Najboljše in najcenejše **travniške brane**, najizbornejše **slamozernice**, najnovejše **mlatiline** z ležiščem na kroglo, istotako **stiskalnice** in **mline za grozdje in sadje**, geple i. t. d. i. t. d. (4-16)

Prezame v najboljšo in točno izvršbo vsa v strojno in livarsko stroko spadajoča dela za **tovarne, mline, žage in druge obrtniške naprave**, istotako **prevzame vsak stroj** v najtemeljitejšo in cenejo **popravo**.

Za vsak možnar, stroj, sploh za vsako delo **se jamči**.

Tovarniške cene.

Gonilna jermena za vsakovrstne stroje

lastnega izdelka

z jamstvom, da so ista nepresegljiva v trajnosti in moči.

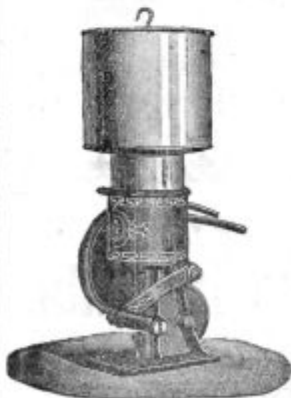


Tovarna za izdelovanje vsakovrstnih jermen za šivalne stroje; jermen iz kamelne dlake in iz bombaža. Zaloga vsakovrstnega olja, masti itd., za mažo strojev in drugih posameznih delov.

Eduard Honigsberg, Zagreb, Illica 25.

Zaloga vsakovrstnih kmetijskih in drugih tehniških naprav, kakor: sesal (Pumpen), strojev itd. itd., nepremočljivih plahnt za vozove itd. itd.; Omar za led.

Cenike brezplačno. (66-8)



Alfa-Separator

Dunaj, (76-2)

I. Schwarzenbergstrasse št. 3.

Da se prepreči izguba na denarju, mora si vsak kmetovalec omisliti naš svetovnoznan

posnemalnik za mleko „Alfa“

in popolno opravilo za mlekarno kakor tudi „Alfa vrče“ iz jeklene ploščevine za prevažanje mleka.

Na zahtevo dajemo strokovna pojasnila ter razpošiljamo cenike brezplačno in poštne prosto.

Delovanje naše mlekarnice je viditi vsak dan od 4. do 7. ure popoldne na dunajski jubilejni razstavi.

Za gospodarje in kmetovalce posebno važno

je pristno

(78-2)

Brockmanovo praecip. fosforovokislo apno splošno priznana neprekosljiva primes k krmi za živino, katero se dobiva po najnižji ceni dokler je kaj zaloge le v

deželni lekarni pri „Mariji pomagaj“ Milana Leusteka v Ljubljani, Resljeva cesta št. 1 poleg mesarskega mosta.

Zaloga vseh domačih zdravil.

—● Vsa naročila razpošilja vsaki dan z obratno pošto. ●—

V najem se da takoj

posestvo „Hamer“

pri Majšbergu ob cesti iz Ptuja v Rogatec na Dravinji. (82-1)

Njive, travniki in vrt blizu 40 oralov so zraven gospodarskega poslojja in enonadstropne gospodske hiše (graščinica). Ob cesti je tudi mlin na 3 kolesa in nova žaga (cirkular), ki ima vedno obilno vodne moči.

Žaga in mlin se tudi posebej data v najem.

Več se izv

v konventu oo. minoritov v Ptuju (Štajersko).

Važno za kmetijstvo!

Redilna in hranilna štura za

prašiče.

Najboljše redilno in dietetično sredstvo za prašiče. Za notranjo rabo, služi v tvorbo mesa in tolsče. — 1 zamotek 25 kr., 5 zamotkov samo 1 gld. (67-2)

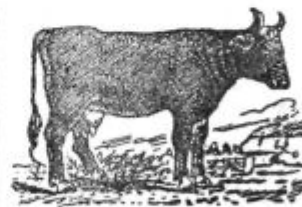


Varstvena znamka.

Redilna štura za

živino

za notranjo rabo pri kravah in konjih. Rabi se skoraj 50 let z najboljšim uspehom, če živina neče žreti in da se zboljša mleko. — 1 zamotek z navodom o uporabi 50 kr., 5 zamotkov samo 2 gld.



Varstvena znamka.

Redilna in hranilna štura za

kuretnino.

Najboljše zavarovano, redilno in dietetično sredstvo za notranjo rabo, pospešuje tvorbo jajc. Za kure, purane, gosi, race itd. — 1 zamotek 25 kr., 5 zamotkov samo 1 gld.

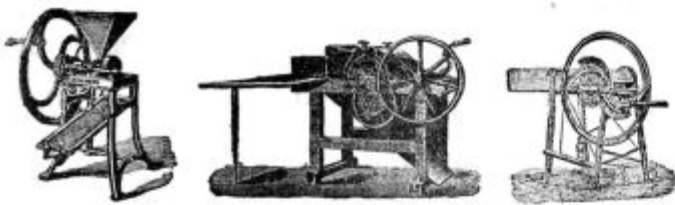
Dobiva se

v lekarni Trnkóczy v Ljubljani, Kranjsko.



Varstvena znamka.

Pismena ali pa z dopisnicjo za 2 kr. pod gorenjim naslovom vpošiljana naročila se najlaže in najceneje izvršujejo po pošti. V tem slučaju se prosil natančnega naslova sprejemalčevega (ime, kraj, hišna številka, zadnja pošta in dežela).



Zaloga vsakovrstnih kmetijskih strojev, kakor:

mlatilnic, gepelnov, slamoreznic, strojev za rezanje repe, trijerjev, in stiskalnic za grozdje in sadje; robljač z imenom „Viktorija“, vsakovrstnih strojev in naprav za mlekarnice in sirarnice

izdeljuje z nedosegljivo zmožnostjo in najboljše napravljene, ktere izvršitve so bile na vseh dosedanjih razstavah odlikovane z najčastnejšimi in največjimi darili. — Take stroje priporoča in prodaja pod prav ugodnimi pogoji (68—4)

J. Weipert in sinovi,

tovarna za poljedelske stroje in livarna za železo v Stockeravu pri Dunaju. — Glavna pisarna se nahaja na Dunaju, IX, Bauernfeldplatz 4.

Cenike razpošilja zastoj in poštnine prosto. Tovarniške cene. Za vsako stvar popolno jamstvo. Zastopniki in prekupei se iščejo.

Nik. Hofmann,

tovarnar kirurških instrumentov, umetalni, ter orožni kovač in nožar v Ljubljani na Mestnem trgu št. 12,



priporoča bogato zalogo svojo raznovrstnega v njegovo stroko spadajočega blaga. Vsa zaloga obstoji iz lastnih izdelkov in se za vsako prodano reč jamči, da je dobra in iz najboljšega blaga narejena.

Zlasti so v zalogi najboljši noži za vrtnarje in vinogradarje, kakor sploh nožarsko in fino kovaško orodje za kmetovalce, vrtnarje, vinogradarje, gozdarje itd.



Reči, ki niso v zalogi, se po naročilu precej in v najboljši kakavosti naredé. (9—5)

JOSIP LEUZ

trgovec

(13—15)

v Ljubljani, Reseljnova cesta

kupuje in prodaja vsakovrstni novi krompir; kakor tudi izvrstno jedilno čebulo, suhe gobe, črešminove jagode, kostanj, želod, ježice, koruzne lase z odstranjenimi konci, hruške in jabolka za mošt, itd. itd. — Tudi kupuje drevesen ali plućen mah, črno in belo čmeriko in vsakovrstno drugo rastlinjstvo.

Stroji za porabo sadja in izdelovanje mošta.

Stiskalnice za sadje

in grozdje s trajno delujočem dvojnem in pritisk vravnajočem pritiskalom „Herkules“, ki zajamčeno opravi 20% več dela kakor koli druga stiskalnica.



Sadni in grozdni MLINI,

grozdni roblači, pokolne moštarne, stalne in vozeče, stiskalnice in mlini za izdelovanje soka iz malin, ribezla i. t. d.

Sušilnice za sadje in zelenjad, stroje za rezanje in lupljenje sadja.

Najnovejše samedelujoče, patentovane trtne škropilnice „Sifonija“.

Vse te stroje izdeluje in prodaja pod jamstvom kot posebnost v najnovejši, najboljši in skušeni sestavi

PH. MAYFAHRT & dr.

c. kr. edino priv. tovarne kmet. strojev, livarna in fuzina na par na Dunaji, II. Taborstrasse št. 76.

Odlikovana z nad 390 zlatimi, srebrnimi in bronastimi kolajnami.

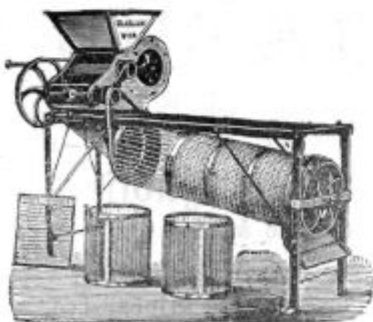
Obširne cenike in mnogoštevilna priznanska pisma zastoj.

Zastopniki in prekupei se iščejo. (59—5)

Vnovič znižane cene!

Vse stroje za poljedelstvo.

Vnovič znižane cene!



Zastopniki se iščejo.

Trijeri (čistilni stroji za žito) v natančni izvršitvi. Sušilnice za sadje in zelenjavo. Škropilnice proti peronospori, poboljšani sestav Vermorelov. Mlatilnice, mlini za žito, stiskalnice (preše) za vino in sadje različnih sestav, (te stiskalnice imajo skoro ono tlačilno moč kakor hidravlične [vodovodne] preše).

Slamoreznice jako lahko za goniti in po zelo zmernih cenah. Stiskalnice za seno in slamo, ter vse potrebne, vsakovrstne poljedelske stroje prodaja v najboljši izvršitvi (11—18)

IG. HELLER na Dunaju

II, Praterstrasse 49.



Zastopniki se iščejo.

Pred ponarejanjem se je posebno treba varovati!

Mala naznanila.

Vsak od c. kr. kmetijske družbe kranjske sme po dvakrat na leto in sicer brezplačno prijaviti med „Malimi naznanili“ kako objavo tikajočo se gospodarskega prometa. Objava ne sme presegati dve vrsti in je vsako vrsto čez to število plačati po 5 kr. za vsak natis. Neudje plačajo za objavo med „Malimi naznanili“ po 5 kr. za vsako vrsto in vsak natis. Denar je naprej poslati.

Centralna posojilnica slovenska v Krškem obrestuje hranilne vloge po 4 $\frac{1}{2}$ % brez odbitka rentnine in pripisuje obresti že vsakega pol k letakapitalu. (103)

Vinski trgovci in krčmarji. Zanesljivo, natančno in hitro morate izvedeti ceno grozdja in vina cele Vipavske doline, kakor tudi o umnem kletarstvu itd. pod naslovom J. D. P. poste restante Vipava. (126)

Vevnice, ali stroje za čiščenje žita razpošilja komad po 8 gld. A. Šket trgovec v Dramljah (pošta Trennenberg) Štirsko. (134)

Vinskih sodov, dobro ohranjenih za napravo mošta kupi Bl. Kunstelj v Gorjah pri Bledu. (135)

Kolarski učenc, 14 do 16 let star, se vsprejme takoj Več pove Gašp. Mohar, kovač in živinozdr. pomočn. v Škofji Loki. (136)

Lepega mesarskega psa, progaste barve, 2 leti star, prav dober čuvaj, proda za 10 gld Franc Mavrič, mesar v Postojni. (137)

Prasičke, prave jorkširske pasme, 4 tedne stare, in sicer 4 marjaške in 9 svinje, proda takoj Matevž Barle, posest. na Luži št. 34, pošta Št. Jurij pri Kranju Cena po dogovoru. (138)

Rež „triumf in imperial“, prvi pridelek izvirne Bahlseuove reži ima naprodaj Ivan Mezeg, posestnik v Studoru št. 5, pošta Gorenjavas nad Škofjo Loko. (139)

Prosekarjev mošt in dolenska vina; potem iz Prosekarjevih drož žgano vinsko žganje, naturalno slivovko, po Kneippovim receptu izdelani likër; priporoča po najnižji ceni in vestno postrežbo J. C. Röger v Ljubljani, Žitni trg. št. 2. (140)

Dve rujavi kobili

angleški dirjalki, ki pretečeta v 2 minutah kilometer, jedna 3 $\frac{1}{2}$ leta, druga pa 4 $\frac{1}{2}$ leta stari, in ki ste dobili pri dirki v Št. Jerneju dne 4. septembra t. l. prvi dve premiji, so naprodaj pri (83—1)

Alojziju Baniču

na Smedniku pri Raki.

Kdor želi kupiti take izvrstne in hitre konje, naj sam k posestniku pride, ali pa pismeno naznani, da se mu v Novem Mestu ali v Krškem predstavijo.

C. kr. priv. tvornica

R. A. SMEKAL

Čeh kot Prostjeva
Moravska.

Praga — Smihov
Česka

Podružnica: Zagreb

priporoča (45—8.

vsake vrste strojev za poljedelstvo in vinogradarstvo potem stiskalnice za grozdje, brizgalnice proti peronospori, čistilnice za žito, trierje, slamoreznice mlatilnice i. t. d. Nadalje brizgalnice vsake vrste za ognjegasna društva, kakor tudi razne predmete za tvorniške stroje. — Lastni proizvod z jamstvom.

Cene primerne, podružnice in prekupci dobe izdatni popust.

→ Ceniki franco in badava. ←

Ugodna prilika!

V najem se da

lepo posestvo

z 80 mirniki posevte, 17 orali travnikov in 8 oralov rovt. Posestvo leži v dobro obiskanem gorenjskem letovišču, zemljišča so blizu skupaj, gospodarska poslopja so krasna in bogato vrejena, mleko in mlečni izdelki se dobro, hitro in drago razpečavajo. (81—1)

Kmetijski gospodar, ki sam dela in ima družino, najde na tem posestvu lep zaslužek. Posestvo se da v najem brez ali z vsem fundozom. Najemščina po dogovoru.

Naslov se izve pri opravištvu „Kmetovalca“.

Čez 30.000 cepljenk

se odda jeseni t. l., odnosno spomladi 1899. l. iz novoustanovljene trtnice v Krškem, in sicer po 12 gld. 100 komadov v jeseni, po 15 gld. 100 komadov pa spomladi.

Vrste so: Italijanski rizling, kraljevina, plavec, grganja (vse bele) ter več drugih pomešanih, pa le najboljših domačih, belih in črnih vrst.

Cepljene so večinoma na riparijo portalis in izbrano riparijo (ne souvage-sovaž).

Trtnica je pod strokovnim vodstvom. (77—3)

Oddajale se bodo močne in le prav dobro zaraščene cepljenke.

Razn. cepljenk se odda tudi do 100.000 dobro okoreninjenih podlag riparije portalis in izbrane riparije; te po 15 gld. tisoč komadov.

Trtnica je blizu kolodvora Videm — Krško, toraj od vseh vinogradov precej oddaljena.

Naročila naj se blagovolijo pošiljati pod naslovom:

Načelništvu „prve trgovske trtnice“ v Krškem (Kranjsko).

Ustna naročila sprejema v Krškem g. dr. Tom. Romih.

Vsakovrstne

pipe za pivo in vino,

poljedelski stroji itd. popravljajo se dobro in ceno pri (80—1)

A. C. Achtschinu v Ljubljani

Wolfve ulice št. 8.

Prevzamejo se tudi vsa dela spadajoča v stavbeno, umetno in strojsko ključarstvo, ter naprava vodovodov po deželi. Spričevala o izvršenih vodovodih v Ribnici, Begunjah, Bezuljaku, Strmecu, itd. leže na razpolago.